

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Svpplementvm Tertiæ Partis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De impedimento cognationis spiritualis. Quæstio 56.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38817

potest transire ad matrimonium impediendum.

¶ 4. Præterea, Contrariorum non sunt idem effectus. Sed spiritualis cognatio videtur esse contraria disparitati cultus: cum spiritualis cognatio sit propinquitas proveniens ex datione sacramenti, vel intentione ad idem: disparitas autem cultus consistit in sacramenti carentia, ut prius dictum est. Cum ergo disparitas cultus matrimonium impediatur, videtur, quod spiritualis cognatio non habeat hunc effectum.

SED contra, Quanto aliquod vinculum sanctius est, tanto magis est custodiendum. Sed vinculum spirituale est sanctius, quam corporale. Cum ergo vinculum propinquitatis corporalis matrimonium impediatur, videtur etiam, quod cognatio spiritualis idem faciat.

¶ Præterea, In matrimonio coniunctio animarum est principalior, quam coniunctio corporum, quia præcedit ipsam. Ergo multo fortius spiritualis cognatio matrimonium impedire potest, quam carnalis.

RESPONDEO dicendum, quod sicut per carnis propagationem homo accipit esse naturæ, ita per sacramenta accipit esse spirituale gratiæ. Unde sicut vinculum, quod ex carnis propagatione contrahitur, est homini naturale, in quantum est res quadam naturæ: ita vinculum quod contrahitur ex sacramentorum susceptione, est aliquo modo naturale alicui, in quantum est membrum Ecclesiæ. Et ideo sicut carnalis cognatio impedit matrimonium, ita spiritualis ex Ecclesiæ statuto. Tamen distinguendum est de spirituali cognatione, quia aut præcessit matrimonium, aut sequitur: si præcessit, impedit contrahendum, & dirimit contractum: si sequitur, tunc non dirimit vinculum matrimonij. Sed quantum ad actum matrimonij est distinguendum: quia aut spiritualis cognatio inducitur causa necessitatis, sicut cum pater baptizat filium in articulo mortis; & tunc

non

non impedit actum matrimonij, ex neutra parte. Aut inducitur extra casum necessitatis ex ignorantia; & tunc si ille ex cuius actu inducitur, diligentiam adhibuit, est eadem ratio sicut de primo. Aut ex industria, extra casum necessitatis; & tunc ille ex cuius actu inducitur, amittit ius petendi debitum, sed tamen debet reddere si petatur: quia ex culpa eius non debet aliquid incommodum alius reportare.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis spiritualis cognatio non impediatur aliquid de principalibus bonis matrimonij, tamen impedit aliquid de secundarijs bonis, quod est amicitia multiplicatio: quia spiritualis cognatio est sufficiens ratio amicitie per se. Vnde oportet, quod ad alios per matrimonium familiaritas, & amicitia queratur.

Ad secundum dicendum, quod matrimonium est perpetuum vinculum: & ideo nullum impedimentum superueniens potest ipsum dirimere. Et sic quandoque contingit quod matrimonium, & matrimonij impedimentum stant simul, non autem si impedimentum precedit.

Ad tertium dicendum, quod in matrimonio non est tantum coniunctio corporalis, sed etiam spiritualis: & ideo propinquitas spiritus ei impedimentum prestat sine hoc quod propinquitas spiritualis transire debeat in carnalem.

Ad quartum dicendum, quod non est inconueniens quod duo contraria adiuicem contrarie eidem, sicut magnum & paruum æquali. Et sic distantia cultus, & spiritualis cognatio matrimonij repugnant: quia in vno est maior distantia, in altero maior propinquitas, quam matrimonium requirat. Et ideo ex vtraque parte matrimonium impeditur.

ARTIC. II.

Vtrum per solum baptismum spiritualis propinquitas contrahatur?

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod per solum baptismum spiritualis propinquitas con-

232

c. 1. de cognatione spir. li. 6.
Conc. Trident. sess. 24. de reformatione matrimonij. c. 2.

contrahatur. Sicut enim se habet corporalis cognatio ad corporalem generationem, ita spiritualis ad spirituales. Sed solus baptismus dicitur spiritualis generatio. Ergo per solum baptismum contrahitur spiritualis cognatio: sicut & per solam generationem carnalem, carnalis cognatio.

¶ 2 Præterea, Sicut in confirmatione imprimatur character, ita in ordine. Sed ex susceptione ordinis non sequitur spiritualis cognatio. Ergo nec ex confirmatione, & sic solum ex baptismo.

¶ 3 Præterea, Sacramenta sunt digniora sacramentalibus. Sed ex quibusdam sacramentis spiritualis cognatio non sequitur, sicut patet in extrema unctione. Ergo multo minus ex catechismo, ut quidam dicunt.

¶ 4 Præterea, Inter sacramentalia baptismi multiplicia præter catechismum numerantur*. Ergo ex catechismo non magis contrahitur spiritualis cognatio, quam ex alijs. *Tho. in 4. d. 6.*

¶ 5 Præterea, Oratio non est minus efficax ad promovendum in bonum, quam instructio siue catechisatio. Sed ex oratione non contrahitur spiritualis cognatio. Ergo nec ex catechismo.

¶ 6 Præterea, instructio quæ fit baptizatis per prædicationem, non minus valet, quam illa quæ fit non baptizatis. Sed ex prædicatione non contrahitur aliqua cognatio spiritualis. Ergo nec ex catechismo.

SED contra, 1. Cor. 4. in Christo Iesu, per Evangelium ego vos genui. Sed spiritualis generatio causat spirituales cognationem. Ergo ex prædicatione Evangelij, & instructione, fit spiritualis cognatio, non solum ex baptismo.

¶ 7 Præterea, Sicut per baptismum tollitur peccatum originale: ita per penitentiam, actuale. Ergo baptismus causat spirituales cognationem, ita penitentia.

¶ 8 Præterea, Pater nomen cognationis est. Sed baptismus non tollit nomen. Ergo per baptismum non tollitur cognatio. Ergo per baptismum non tollitur cognatio. Ergo per baptismum non tollitur cognatio.

per pœnitentiam & doctrinam, & curam pastora-
lem, & multa huiusmodi, aliquis dicitur alteri spi-
ritualis pater. Ergo ex multis alijs præter bap-
tismum & confirmationem, spiritualis cognatio con-
trahitur.

RESPONDEO dicendum, quòd circa hoc est tri-
plex opinio. Quidam enim dicit, quòd spiritualis re-
generatio sicut per septiformem Spiritus sancti gra-
tiam datur, ita per septem efficitur, incipiendo à pri-
mo pabulo salis * sacramenti, vsque ad confirmatio-
nem per Episcopum factam: & per quodlibet horum
septem, spiritualis cognatio contrahitur. Sed illud
non videtur rationabile: quia cognatio carnalis non
contrahitur nisi per actum generationis completum.
Vnde etiam affinitas non contrahitur nisi facta com-
missione seminum; ex qua potest sequi generatio
carnalis. Spiritualis autem generatio non perficitur
nisi per aliquod sacramentum: vnde non videtur con-
ueniens quòd spiritualis cognatio contrahatur, nisi
per aliquod sacramentum. Et ideo alij dicunt, quòd
per tria tantum sacramenta spiritualis cognatio con-
trahatur, scilicet per catechismum, baptismum, &
confirmationem. Sed isti propriam vocem videtur
ignorare: quia catechismus non est sacramentum sed
sacramentale. Et ideo alij dicunt, quòd tantum per
duo sacramenta contrahitur, scilicet per confirmatio-
nem & baptismum: & hæc est opinio communior.

Tamen de catechismo † quidam horum dicunt, quòd
est debile impedimentum: quia impedit contrahen-
dum, sed non dirimit contractum.

Ad primum ergo dicendum, quòd duplex est est-
nalis natiuitas. Prima in vtero, in quo adhuc id quòd
natum est, est adeo debile, quòd non possit extra ex-
poni sine periculo: & huic natiuitati assimilatur re-
generatio per baptismum; in quo regeneratur aliquis
adhuc quasi fouendus intra vterum Ecclesie. Secunda
est natiuitas ex vtero, quando iam quòd natum erat,
in vtero tantum roboratum est, quòd potest sine pe-
riculo

Al. sa-
crati,

† de ca-
techismo
quid te-
nere oportet,
diffinitio
Boetii
vii.
in c. per
catechis-
mum, de
cogn. spi-
rit. lib. 6.

iculo exponi exterioribus, quæ nata sunt corrupere: & huic assimilatur confirmatio, per quam homo roboratus, exponitur in publicum ad confessionem nominis Christi. Et ideo congruè per verumque horum sacramentorum contrahitur spiritualis cognatio.

Ad secundum dicendum, quòd per ordinis sacramentum non fit alia regeneratio, sed quædam promerito potestatis; & propterea mulier non suscipit ordinem: & sic non potest ex hoc aliquod impedimentum præstari matrimonio: & ideo talis cognatio non computatur.

Ad tertium dicendum, quòd in catechismo fit quædam professio futuri baptismi; sicut in sponsalibus, quædam sponsio futurarum nuptiarum. Vnde sicut in sponsalibus contrahitur quidam modus propinquitatis, ita in catechismo, ad minus impediens contrahendum, vt quidam dicunt: non autem in sacramentis alijs.

Ad quartum dicendum, quòd talis professio fidei non fit in alijs sacramentalibus baptismi sicut in catechismo. Et ideo non est similis ratio.

Et similiter dicendum Ad quintum, de oratione: Ad sextum, de prædicatione.

Ad septimum dicendum, quòd Apostolus eos ad vitam instruxerat per modum catechismi: & sic aliquo modo talis instructio habebat ordinem ad spiritalem generationem.

Ad octauum dicendum, quòd per sacramentum penitentia, non contrahitur, proprie loquendo, spiritualis cognatio: vnde filius sacerdotis potest contrahere cum illa, quam sacerdos in confessione audit: alias filius sacerdotis non inueniret in tota parochia mulierem, cum qua contrahere posset. Nec obstat, quòd per penitentiam tollitur peccatum actuale: quia hoc non est per modum generationis, sed magis per modum sanationis. Sed tamen per penitentiam contrahitur quoddam fordes inter mulierem

Al. cognationens.

li 2 cons-

confitentem & sacerdotem spirituali cognationi simile: ut tantum peccet, eam carnaliter cognoscens, ac si esset sua spiritualis filia. Et hoc ideo, quia maxima familiaritas est inter sacerdotem & confitentem: & ob hoc ista prohibitio est inducta, ut tollatur peccandi occasio.

si. 8. c. 11
12.

Ad nonum dicendum, quod pater spiritualis dicitur ad similitudinem patris carnalis. Pater autem carnalis ut Philosophus dicit in 8. Ethic. tria dat filio, esse, nutrimentum, & instructionem: & ideo spiritualis pater aliquis alicuius dicitur ratione alicuius horum trium. Tamen ex hoc, quod est spiritualis pater, non habet spiritualem cognationem, nisi conveniat cum patre, quantum ad generationem, per quam est esse. Et sic etiam potest solui octavum, quod precessit.

ARTIC. III.

Utrum cognatio spiritualis contrahatur inter suscipientem sacramentum baptismi & leuantem de sacro fonte?

233
e. 1. c. 3.
de cognatione spirituali. lib. 6.
Conc. Trident. sess. 23. de reformatione. ma. trim. c. 2.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod cognatio spiritualis non contrahatur inter suscipientem sacramentum baptismi, & leuantem de sacro fonte. Quia in generatione carnali contrahitur propinquitas solum ex parte eius, cuius semine generatur proles: non autem ex parte eius qui filium patris suscipit. Ergo nec spiritualis cognatio contrahitur inter eum, qui suscipit de sacro fonte, & eum qui suscipitur.

c. 7. Ecclesiast. hie. rarc. non multum a fine.
¶ ar. 2. huius q. ad 6. 8. 7.

¶ 2 Præterea, ille qui in sacro fonte leuatur, antequam a Dionysio dicitur: & ad eius officium operatur puerum instruere. Sed instructio non est sufficiens causa spiritualis cognationis, ut dictum est. Ergo nulla cognatio contrahitur inter eum & illum qui de sacro fonte leuatur.

¶ 3 Præterea, potest contingere, quod aliquis leuet aliquem de sacro fonte, antequam ipse sit baptizatus. Sed ex hoc non contrahitur aliqua spiritualis cognatio.

cognatio
pax alicui
sacro fonte
contrahatur
S E D
spera in
trera *
RESPC
ne carnal
generat
que patris
sui sacra
instrumen
suscipit de
terionam
cognatio
Ad prin
ter, ex cui
tionem ear
prietiam
ita etiam
ecclesie of
spiritualen
Ad secur
tionis deb
quam
contrahit.
Ad tertiu
est aliqu
venerum E
cipiens;
Dei, cu
quam cog
ipse est
mo per b

cognatio: quia ille qui non est baptizatus, non est capax alicuius spiritualitatis. Ergo aliquem leuare de sacro fonte, non sufficit ad spiritualem cognationem contrahendam.

SED contra est definitio spiritualis cognationis supra inducta, & auctoritates, quæ ponuntur in littera *.

RESPONDEO dicendum, quod sicut in generatione carnali aliquis nascitur ex matre & patre: ita in generatione spirituali aliquis renascitur filius Dei, sicut patris; & Ecclesiæ, sicut matris. Sicut autem ille qui sacramentum confert, gerit personam Dei, cuius instrumentum & minister est; ita ille qui baptizatum accipit de sacro fonte, aut confirmandum tenet, gerit personam Ecclesiæ: unde ad utrumque spiritualis cognatio contrahitur.

*li. 4. sent.
d. 42. §. B.*

Ad primum ergo dicendum, quod non tantum pater, ex cuius semine generatur proles, habet cognationem carnalem ad natum; sed etiam mater, quæ materiam subministrat, & in cuius utero generatur. Ita etiam anadochus, qui baptizandum vice totius Ecclesiæ offert & suscipit, & confirmandum tenet, spiritualem cognationem contrahit.

Ad secundum dicendum, quod non ratione instructionis debita, sed ratione generationis spiritualis, quam cooperatur, cognationem spiritualem contrahit.

Ad tertium dicendum, quod non baptizatus non potest aliquem leuare de sacro fonte, cum non sit membrum Ecclesiæ, cuius typum gerit in Baptismo accipiens; quamuis possit baptizare, quia est creatus Dei, cuius typum gerit baptizans. Nec tamen per se ipsam cognationem spiritualem contrahere potest: quia ipse est expers spiritualis vitæ, in quam homo per baptismum nascitur. *Al. quæ*

Vtrum cognatio spiritualis transeat a viro in uxorem?

234

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod cognatio spiritualis non transeat a viro in uxorem. Quia spiritualis vnio, & corporalis sunt disparata, & diuersorum generum. Ergo mediante carnali coniunctione, quæ inter virum & uxorem est, non transitur ad spiritualem cognationem.

¶ 2 Præterea, Magis conueniunt in spiritali generatione, quæ est causa spiritualis cognationis, pater & mater spiritualis, quam vir qui est spiritualis pater, & vxor. Sed pater & mater spiritualis, nullam ex hoc spiritualem cognationem contrahunt. Ergo nec vxor contrahit aliquam spiritualem cognationem ex hoc, quod vir eius sit pater alicuius spiritualis.

¶ 3 Præterea, Potest contingere, quod vbi vir est baptizatus, & vxor non est baptizata: sicut quando est ab infidelitate conuersus, sine alterius coniugis conuersione. Sed spiritualis cognatio non potest peruenire ad non baptizatum. Ergo non transit semper de viro ad uxorem.

*ii. 4. sent.
d. 42. S.
H.*

¶ 4 Præterea, *Vir & vxor possunt aliquem simul de sacro fonte leuare. Si ergo spiritualis cognatio a viro transeat in uxorem, sequeretur quod vterque coniugum esset bis pater & mater spiritualis eiusdem, quod est inconueniens.

SED contra, Bona spiritualia magis multiplicabilia sunt, quam corporalia. Sed consanguinitas corporalis viri transit ad uxorem per affinitatem. Ergo multo magis spiritualis cognatio.

RESPONDEO dicendum, quod aliquis potest fieri alicuius compater dupliciter. Vno modo, per actum alterius, qui baptizat, vel in ipso baptizato suscipit filium eius: & sic cognatio spiritualis non transit a viro in uxorem, nisi forte ille sit filius vxoris: quia tunc dicitur vxor contrahit cognationem spiritualem, sicut & vir. Alio modo per actum proprium,

primi, sicut cum leuat filium alterius de sacro fonte: & sic cognatio spiritualis transit ad vxorem, quam iam carnaliter cognouit. Non autem si nondum sit matrimonium consummatum: quia nondum effecti sunt vna caro: & hoc est per modum cuiusdam affinitatis. Vnde etiam pari ratione videtur transire ad mulierem, quæ est carnaliter cognita, quamuis non sit vxor. vnde versus,

*Quæ mihi, vel cuius natum mea fonte leuauit,
Hæc mea commater, fieri mea non valet vxor,
Si qua mea natum, non ex me fonte leuauit,
Hanc post fata mea non inde vetabor habere.*

* Al. Qui

Ad primum ergo dicendum, quod ex hoc, quod sunt diuersorū generū vnio corporalis & spiritualis, potest concludi, quod vna non est altera; non autem, quod vna non possit esse causa alterius: quia eorum effectus sunt in diuersis generibus, vnum quandoque est causa alterius, vel per se, vel per accidens.

Ad secundum dicendum, quod pater spiritualis, & mater spiritualis eiusdem non coniunguntur in generatione spirituali, nisi per accidens: quia ad hoc opus per se sufficeret. Vnde non oportet, quod ex aliqua cognatio spiritualis inter eos nascatur, nisi possit esse inter eos matrimonium. vnde versus,

*Vnus semper erit conpatrum spiritualis,
Alter carnalis: non fallit regula talis.*

Ad tertium dicendum, quod si vxor non sit baptizata, non perueniet ad eam spiritualis cognatio, propter quod non est capax; non ex hoc, quod non possit per matrimonium trahi spiritualis cognatio ad vxorem.

Ad quartum dicendum, quod ex quo inter patrem & matrem non contrahitur aliqua cognatio spiritualis, nihil prohibet quin vir & vxor si aliquem de sacro fonte leuent. Nec est inconueniens, quod vxor ex diuersis causis efficiatur bis

mater spiritualis eiusdem: sicut etiam potest esse, quod sit affinis & consanguinea eiusdem per carnalem propinquitatem.

ARTIC. V.

Virum cognatio spiritualis transeat ad filios carnales patris spiritualis?

235

AD quintum sic proceditur. Videtur, quod cognatio spiritualis non transeat ad filios carnales patris spiritualis. Quia spirituali cognationi non assignantur gradus. Essent autem gradus, si transiret à patre in filium: quia persona generata mutat gradum, ut supra dictum est*. Ergo non transiret ad filios carnales patris spiritualis.

47. 1. 5. 4. 55. 60.

¶ 2. Præterea, Pater eodem gradu attingit filium & frater fratri. Si ergo cognatio spiritualis transiret à patre in filium, eadem ratione transiret à fratre in fratrem: quod falsum est.

li. 4. sent. d. 42.

SED contra est, quod in littera* probatur per autoritatem.

li. 8. c. 12. non procul a fin.

RESPONDEO dicendum, quod filius est aliquid patris, & non e converso, ut dicitur in 8. Ethic. Et ideo spiritualis cognatio transiret à patre in filium spiritualem, & non e converso: & sic patet, quod tres sunt cognationes spirituales. Una, quæ dicitur spiritualis paternitas, quæ est inter patrem & filium spiritualem. Alia, quæ dicitur compaternitas, quæ est inter patrem spiritualem, & carnalem eiusdem. Tertia autem dicitur spiritualis fraternitas, quæ est inter filium spiritualem, & filios carnales eiusdem patris. Et quælibet harum impedit matrimonium contractum, & dirimit contractum.

Ad primum ergo dicendum, quod persona ad carnem per carnem propagationem, facit gradum respectu illius personæ quæ eodem genere attingit; non autem respectu eius quæ attingit in alio genere: sicut filius attingit in eodem gradu uxori patris, in quo & pater, quæ in alio genere attingit. Spiritualis autem cognatio est alterius generis, quàm carnalis: & ideo non

in eodem gradu attinet filius spiritualis filio naturali
patris sui spiritualis, in quo attinet ei pater eius, quo
mediante cognatio spiritualis transit: & ita non
oportet, quòd spiritualis cognatio habeat gradum.

Ad secundum dicendum, quòd frater non est ali-
quid fratris, sicut filius est aliquid patris. Sed vxor
est aliquid viri, cum quo effecta est vnum corpus:
ideo à fratre in fratrem non transit, siue sit ante
genitus, siue post fraternitatem spiritualem.

QVÆST. LVII.

*De cognatione legali, quæ est per adoptionem, in tres
articulos diuisa.*

Deinde considerandum est de cognatione legali,
quæ est per adoptionem.

¶ Circa quòd quaruntur tria.

¶ Primo, quid sit adoptio.

¶ Secundo, verum ex ea aliquod vinculum contra-
hatur impediens matrimonium?

¶ Tertio, inter quas personas contrahatur.

ARTIC. I.

Verum adoptio conuenienter definiatur?

236

Ad primum sic proceditur. Videtur, quòd in-
conuenienter adoptio definiatur, Adoptio est
transmutatio personæ in filium vel nepotem, vel de in-
tercepta legitima assumptio. Filius enim debet esse sub-
iectus patri. Sed aliquando ille qui adoptatur, non
transit in potestatem patris adoptantis. Ergo non
semper per adoptionem aliquis in filium assumitur.

Tho. 4. d.
42. q. 2.
art. 1. q.
seq.
S. 1. In 1.
de adop-
tionib.

¶ 2. Præterea, Parentes debent filijs thesauriza-
re. 2. Corinth. 12. Sed pater adoptans non oportet,
quòd semper adoptato thesaurizet: quia quandoque
adoptatus non succedit in bonis adoptantis. Ergo
adoptio non est assumptio alicuius in filium.

¶ 3. Præterea, Adoptio per quam aliquis in filium
assumitur, simulatur generationi naturali, per quam
naturaliter producit filius. Ergo cui competit natu-
ralis generatio filij, competit adoptio. Sed hoc
est falsum: quia ille qui non est sui iuris, & qui est
minor